

LBRIS

We know
books

ANDREI NANAKIS

Mitropolit de Arkalohóri, Kastéllion și Viánnos

Primește odorul acesta

CUVINTE LA HIROTONII

Traducere din limba greacă
protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă

EDITURA METAFRAZE

București

Cuprins

<i>Prefață</i>	7
Introducere	13
Cuvânt la hirotonia lui Teodor Meimáris întru diacon.....	19
Cuvânt la hirotonia lui Corneliu Athanasákis întru preot	27
Cuvânt la hirotonia lui Metodie Flourís întru preot	35
Cuvânt la hirotonia lui Kímon Vlastós întru diacon.....	45
Cuvânt la hirotonia lui Augustin Mpaïrahtáris întru preot	53
Cuvânt la hirotonia lui Lazăr Theodosíou întru diacon.....	61
Cuvânt la hirotonia lui Melchisedec Ampelikákis întru preot	67
Cuvânt la hirotonia lui Timotei Railákis-Vranás întru preot	77
Cuvânt la hirotonia lui Ieroteu Hiótis întru preot	83
Cuvânt la hirotonia lui Emañuil Kalomoíris întru preot	89

Cuvânt la hirotonia lui Constantin Armenákis întru diacon.	97
Cuvânt la hirotonia lui Mihail Papaioánnou întru preot.	105
Cuvânt la hirotonia lui Andrei Galanákis întru diacon.	113
Cuvânt la hirotonia lui Simon Voutiriádis întru preot.	121
Cuvânt la hirotonia lui Emanuil Pnevmatikákis întru diacon.	131

I

CUVÂNT LA HIROTONIA
LUI TEODOR MEÏMÁRIS
ÎNTRU DIACON

Dragul meu ipodiaton Teodor,

Te afli înaintea lespezilor străvechiului altar al istoriceii mânăstiri Angaráthou¹ și te apropii, sub privirea pururea-veghetoare a icoanei ocrotitoare a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu numită a Orfanilor, de rânduirea ta în ceata diaconilor Preasfintelor Taine ale Preasfintei noastre Biserici.

Vei înconjura jertfelnicul pe care l-au sfințit veacuri de slujire liturgică și-ți vei așeza pe el mâinile și capul – așa cum au făcut, înainte de tine, mii de alți ipodiatoni, așa cum vor face după tine și cei ce-ți vor succeda –, pentru a primi, și tu, și ei, harul Preasfântului Duh, începătorul

¹ A fost construită în sec. al X-lea de împăratul Nichifor Fokás; de-a lungul venetocrației și turcocrației a fost un centru monahal și cultural de o importanță aparte, care a dat nenumărate personalități printre care se numără Meletie Pigás, Chiril Loukarris sau Iosif Vryénnios (*n. trad.*).

a toată taina, harul Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, prin punerea mâinilor episcopului.

Noi, toți cei ce alcătuim așezământul preasfânt și mântuitor, mai presus de timp și lume, al Bisericii, noi toți, de la episcop, preoți, diaconi până la mireni, existăm și ființăm prin harul Bisericii. Rugăciunea de la Liturghia Sfântului Vasile cel Mare ne lămurește în privința celor ce se petrec acum și pe care noi, clericii, le trăim în Biserică: *„Pentru aceasta, Stăpâne Preasfinte, și noi păcătoșii și nevrednicii robii Tăi, (...) ne-am învrednicit a sluji Sfântului Tău Jertfelnic, nu pentru dreptățile noastre (că n-am făcut ceva bun pe pământ), ci pentru milele Tale și îndurările Tale, pe care le-ai revărsat cu prisosință peste noi”¹.*

În nici un chip cuvintele acestea nu ne dezvinovățesc, nici nu ne oferă circumstanțe atenuante privitor la datoria noastră, a tuturor celor din Biserică, de a urma calea sfințeniei, întru rugăciune, smerenie, spovedanie, pocăință, neșinerea de minte a răului și iubire. Dimpotrivă, Vasile cel Mare ne asigură, în cea mai înaltă clipă a dumnezeieștii Liturghii, de mila nemărginită și nepieritoare a Domnului nostru Iisus Hristos, capul Trupului Bisericii. Părtășia noastră în Sfântul Duh, prin mila lui Dumnezeu, zidește inima milostivă, despre care avva Isaac Sirul ne spune că: *„Inima milostivă este cea care arde pentru în-*

¹ A se vedea rugăciunea de dinaintea sfințirii Cinstitelor Daruri la Liturghia Sfântului Vasile cel Mare (Liturghier, Editura Misiunii Apostolice a Bisericii Greciei, Athena, ⁷2009, p. 173).

treaga zidire, și pentru oameni, și păsări, și dobitoace, și demoni”.¹

Această stare sfântă și duhovnicească a inimii milostive poate fi trăită numai în Biserică. Căci celelalte lucruri, oricare ar fi ele, oricâtă putere, autoritate, bani și strălucire lumească sau pământească ar avea, pe care le-am putea, în urma alegerii noastre, servi sau de care ne-am putea atașa, nu au și nici nu sunt ceea ce este Biserica².

Biserica își urmează calea în mijlocul încercărilor și al peripețiilor istorice³. E încercată și zgu-

¹ „La întrebarea: «Și ce este inima milostivă?», a răspuns: «Inima ce arde pentru toată zidirea, pentru oameni, păsări, dobitoace, demoni, toată făptura. La gândul și vederea acestora, din ochi curg șiroaie de lacrimi. Din multa ei milă și compătimire, inima se micșorează și nu mai poate răbda, nici auzi, nici vedea vreo vătămare sau întristare, oricât de neînsemnată, față de vreo faptură. Și de aceea cu lacrimi și în tot ceasul se roagă, și pentru cele necuvântătoare, și pentru dușmanii adevărului, și pentru cei de care ea însăși este vătămată, ca Dumnezeu să-i păzească și să fie iertați; se roagă, de asemenea, și pentru târâtoare, în virtutea multei milostiviri ce se ivește în inima sa în chip nemăsurat și după asemănarea lui Dumnezeu” (Avvă Isaac Sirul, *Cuvinte ascetice*. Traduse în limba neogreacă de dascălul Calinic de la mănăstirea Pantocrator, Ed. Apostolul Barnaba, Cuvântul LXXXI, p. 270). Pentru ultima ediție critică a operei avvei Isaac, *a se vedea* Avvă Isaac Sirul, *Cuvinte ascetice*, ediție critică de Marcel Pirard, Mănăstirea Ivir, Sfântul Munte, 2012. *A se vedea* și arhimandrit Vasile, kategumenul mănăstirii Ivir, Avvă Isaac Sirul, *Apropiindu-ne de lumea sa*, Mănăstirea Ivir, 2003.

² Înalpreasfințitul Meliton, Mitropolit Ghéron de Calcedon, *Cuvinte și omilii*, ediție îngrijită de diaconul Andrei Nanakis, Ed. Panselinos, Sfântul Munte, 1991, „Omilie la dumnezeiasca Liturghie a Duminicii Cincizecimii”, pp. 76-81.

³ „Biserica se face părtaşă istoriei și problemelor ei numai într-un singur chip: transmițându-i experiența ei euharistică, cu alte cuvinte, ducând mai departe «ce a auzit, ce a văzut cu ochii ei, ce a privit și mâinile ei au pipăit» (*I In.* 1, 1) și aducând experiența

duită, dar niciodată scufundată. Și aceasta prin harul și binecuvântarea Domnului nostru Iisus Hristos. El este Capul și noi, cu toții laolaltă, mădulele smerite, stricăcioase și create ale Trupului Său. Căpătăm ipostas și ajungem părtași nesticăciunii și harului Său numai în virtutea acestei calități și a acestui fapt: că suntem mădulele Trupului Său.

Noi vom pleca din lumea aceasta, însă Biserica va trăi în veci, și aceasta este prin excelență taina itinerariului mântuitor al Bisericii și al nostru al tuturor. Lumea, cu puterile ei, cu slava pământeană și toate ipostazele seculare, așa-zis mesianice, în toate formele și prefacerile, e pândită de pieire.

Ca să trăiască lumea, dar și noi, ca mădulele ale lumii, avem nevoie de Biserică. Adică de Mielul Care-Și urmează calea în veci, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, Care nu peste multă vreme Se va atinge de mâinile tale diaconești, oferind existenței noastre un sens eshatologic, soteriologic și izbăvitor. Ne renaște, înnoiește, redă viața: ne dă sens din perspectivă ontologică și ne sfințește spre a ajunge, prin harul lui Dumnezeu, să ne depășim neputințele, patimile și mi-

aceasta în viața de zi cu zi a celor străini de ea, oricare ar fi problemele lor. Nu se implică aplicând metode lumești de rezolvare a acestora. Întreține o relație dialectică cu lumea și istoria. E ca și cum s-ar instala provizoriu în lume, locuind vremelnic («παροικεῖ»), dar niciodată sălășluindu-se («κατοικεῖ») definitiv” (Mitropolitul Ioan Zizioulas, *Prinos de recunoștință*, Ed. Everghétis, Mégara, 2006, p. 47).

cimile egoismului. La întrebarea: Pe ce cale în-
să putem ajunge la depășirea eului nostru, cum
putem intra în miezul tainei mântuitoare a Bise-
ricii, spre a ne sfinți prin harul Domnului nostru
Iisus Hristos?, Sfinții Teodor Tiron și Stratilat ne
dau răspunsul: prin mărturisirea lui Hristos și
jertfirea vieții lor pentru Biserică, tăgăduind sla-
va lumii și recunoașterea pământească.

La începutul secolului al XXI-lea, al postmo-
dernității, la sfârșitul multiculturalismului și al
ideologiilor, ești chemat, ipodiacone Teodor, să
dai, și să dăm cu toții, mărturie pentru Hristos
– mărturia Bisericii. Singura alegere este dru-
mul cu sens unic al afierosirii desăvârșite față
de preadumnezeieștile Taine, săvârșite în Biseri-
că, prin care își află sălaș înlăuntrul nostru și ne
sfințește ființa și existența harul Dumnezeuului
Celui Viu și Treimic.

Timpurile verbelor „își află sălaș” și „sfințește”
indică prezentul continuu, care exprimă durata
fără de sfârșit a harului. Mărturia întru Hristos,
pe care trebuie să o dăm, este calea neabătută ce
ne conduce, prin mijlocul ispitelor, pe noi oame-
nii, ca icoane ale lui Dumnezeu, în primul rând
la „pipăirea” tainei harului. Descoperirea tainei
și mărturisirea ei dinamică presupun actul invo-
cării neconținute a harului lui Hristos, ce aduce
cu sine sălășluirea în noi a Sfântului Duh. Chipul
lui Dumnezeu, faptul că am fost creați după chi-
pul lui Dumnezeu, se păstrează chiar și în sufle-

tele celor necredincioși, în timp ce asemănarea, faptul de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, reprezintă o stare a sufletului creștinului sporit, ce presupune creștere, sporire.¹

Sfinții Teodori s-au rugat fierbinte înaintea martiriului lor și au ajuns înaintea acestuia nu din propria inițiativă, ci întăriți de harul Preasfântului Duh. Dar și ceilalți Sfinți Teodori, episcopul Ancirei², Teodor cel dimpreună cu Teofan³, Teodor Gavrás⁴ din Trapezunt chiar și, mai recent, Sfinții neomartiri Teodor din Dardanele⁵, Teodor Mitilineul⁶ și Teodor Bizantinul⁷, dar și Mucenicul Teodor dimpreună cu mama sa Filípa, prăznuiți astăzi⁸, alcătuiesc pleiada de martiri cu numele de Teodor, care s-au dăruit, s-au jertfit și au mărturisit pentru Biserică, întăriți fiind prin rugăciune, asemenea Domnului nostru,

¹ Sfântul Ignatie Briancianinov, *Cuvântul despre duhuri, Rai și iad. Cuvântul despre om*, Mănăstirea Paracletului, Oropós (Attiki), 2015, p. 286.

² Teodor Mărturisitorul și-a vărsat sângele într-o apărare a sfintelor icoane și e cinstit la 3 noiembrie (*n. trad.*).

³ Este vorba de sfinți, frați după trup (supranumiți „scrișii”) Teodor, prăznuit la 27 decembrie și Teofan, episcop de Niceea, prăznuit la 11 octombrie (*n. trad.*).

⁴ Sfânt Mare Mucenic, absent din calendarul românesc; a trăit în sec. al XI-lea, fiind prăznuit la 2 octombrie (*n. trad.*).

⁵ Prăznuit la 2 august, absent din calendarul românesc (*n. trad.*).

⁶ Prăznuit la 30 ianuarie, absent din calendarul românesc (*n. trad.*).

⁷ Prăznuit la 17 februarie, absent din calendarul românesc (*n. trad.*).

⁸ Au mucenicit în sec. al II-lea și sunt prăznuiți la 19 aprilie (*n. trad.*).

Care, înaintea învierii lui Lazăr, pe care astăzi o prăznuim, „Și-a ridicat ochii în sus”¹.

Ești chemat, ipodiacone Teodor, să te afierosești mărturisind pentru Biserică nu oricând, ci într-un secol aparte, în mijlocul unor probleme și neliniști noi. De fapt, toate acestea nu sunt decât derularea neîntreruptei drame umane, așa cum o vădește și sângele vărsat din nou în războiul de curând pornit.

În smerita ta slujire, spre a-ți aduce mărturia în Hristos, te vor întări rugăciunea și binecuvântările noastre, ale tuturor, ale iubitului frate întru Hristos Macarie², episcopul de Knosós, care ieri seară s-a rugat dimpreună cu noi la tundearea ta în monahism, ale kategumenului sfintei mănăstiri Angaráthou, părintele Metodie, ale părinților acestei sfinte mănăstiri dimpreună cu vrednicul de pomenire episcop, cunoscut pentru erudiția sa, Teodor de Réthymno, inițial episcop de Lámpi și Sfakíon³, al cărui nume îl porți, ale părinților și surorii tale, dar, mai înainte de toate, grija neostoită a Preasfintei Maicii Domnului, Ocrotitoarea Orfanilor.

¹ „Iar Iisus Și-a ridicat ochii în sus și a zis: Părinte, Îți mulțumesc că M-ai ascultat” (In. 11, 41-42).

² În prezent, Mitropolit de Górtina și Arcadía.

³ Este vorba de eruditul Mitropolit Teodor Tzadáki (1933-1996), inițial episcop de Lámpi și Sfakíon (1975-1987), ulterior Mitropolit de Réthymno și Avlopótamo (1987-1996). *A se vedea Cuvântul credinței și al mărturiei*, an VII, fasc. 2-4, Ed. Mitropoliei de Réthymno și Avlopótamo, august 1995 (*Prinos în cinstea celor două decenii ale sale de slujire arhierescă 1975-1995*).